

ŻOŁNIERZE BIAŁOSTOCKIEJ NIEPODLEGŁOŚCI

listopad 1918 – luty 1919

	<h1>TYLICKI LEONARD</h1> <p>Data i miejsce urodzenia: 14 maja 1883 r. w Białymstoku Data i miejsce śmierci: 8 listopada 1938 r.(?) w Warszawie Imiona rodziców: Konstanty i Antonina Stan cywilny: żonaty z Józefą Jebucką Imiona dzieci: Tadeusz (ur. 12 listopada 1917 r.) Narodowość: polska Wyznanie: rzymsko-katolickie Stopień wojskowy: kapitan Oddział macierzysty WP: 78. pułk piechoty</p>
WYKSZTAŁCENIE CYWILNE	Szkoła Realna w Białymstoku Wyższy kurs handlowy w Odessie
WYKSZTAŁCENIE WOJSKOWE	Szkoła podoficerska 64. Kazańskiego Pułku w Białymstoku (armia rosyjska) Egzamin na chorążego rezerwy przy sztabie 16. Dywizji Piechoty w Białymstoku (armia rosyjska)
DATA WSTĄPIENIA DO ARMII OBCEJ	30 października 1903 r. (armia rosyjska)
DATA WSTĄPIENIA DO WOJSKA POLSKIEGO	12 listopada 1918 r.
RODZAJ BRONI	Piechota
ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH	j. niemiecki, j. rosyjski (w mowie i piśmie)
ZNAJOMOŚĆ KRAJÓW	Rosja
RANY I KONTUZJE	31 V 1915 r. ranny w walkach pod Rogóżnem k. Rzeszowa i ewakuowany do szpitala na tyłach frontu

<p>OPINIE / POCHWAŁY</p>	<p><i>Według opinii d-cy baonu zap. 42 p. p. Tylicki Leonard nie posiada żadnych znajomości musztry, regulaminów, przepisów wojskowych, gospodarki i administracji wojskowej, nie ma również żadnych zdolności instruktorskich i wychowawczo-wojskowych oraz nie posiada żadnych umiejętności komenderowania i zachowani się przed frontem, wykazuje słabą znajomość języka polskiego, narodowo nieświadomiony, o podejrzanej wartości moralnej; w służbie i poza służbą stale się opuszcza. Jako ogólną opinię d-ca baonu wydał następującą: >>leń, bez ambicji,, mało inteligentny<<. Wobec powyższej opinii Inspektorat Piechoty nie ma nic przeciwko przeniesieniu por. Tylickiego do rezerwy – mjr. Łuszczki (opinia Dowództwa Okręgu Generalnego Warszawa z 6 czerwca 1920 r.)</i></p> <p><i>Pod względem służby dobry, ale o moralności tego oficera nie mogę dać dobrej opinii – płk Adam Szymanowski (opinia komendanta wojskowego miasta Białegostoku z 1919 r.)</i></p>
<p>ODZNACZENIA</p>	<p>Order św. Anny III i IV klasy (odznaczenie rosyjskie) Order św. Stanisława III klasy (odznaczenie rosyjskie)</p>
<p>DATY MIANOWIAŃ OFICERSKICH</p>	<p>28 grudnia 1905 r. – chorąży 26 października 1916 r. – podporucznik 28 grudnia 1916 r. – porucznik 6 czerwca 1918 r. – podkapitan 25 sierpnia 1920 r. – kapitan</p>
<p>PRZEBIEG SŁUŻBY WOJSKOWEJ DO 1 LISTOPADA 1918 ROKU</p>	<ul style="list-style-type: none"> - od listopada 1904 r. do grudnia 1905 r. wolontariusz, podoficer i młodszy oficer 64. Kazańskiego Pułku Piechoty, a potem 61. Włodzimierskiego Pułku Piechoty w Białymstoku, - w grudniu 1905 r. przeniesiony do rezerwy, gdzie przez kolejnych dziewięć lat pracował jako buchalter w Banku Handlowym w Białymstoku, - w okresie od 10 maja do 30 czerwca 1908 r. przebywał na 6-ciotygodniowych ćwiczeniach oficerów rezerwy w 16. Ładożskim Pułku Piechoty w Zambrowie, - od 10 maja do 30 czerwca 1912 r. uczestniczył w identycznych ćwiczeniach w stacjonującym w Warszawie 30. Połtawskim Pułku Piechoty, - 14 lipca 1914 r. powołany do służby czynnej i przydzielony na stanowisko komendanta kompanii sanitarnej szpitala polowego 16. Dywizji Piechoty, - w październiku 1914 r. przeniesiony do 64. Kazańskiego Pułku Piechoty, z którym wziął udział w I wojnie światowej (oficer wydziału gospodarczego tej jednostki, oficer łącznikowy), - od 31 maja do 23 lipca 1915 r. przebywał w szpitalu na tyłach, z powodu ran odniesionych w walkach na pierwszej linii frontu, - od 20 kwietnia 1917 r. służba liniowa w Dywizji Strzelców Polskich

	<p>w Rosji, z przydziałem liniowym na stanowisko dowódcy kompanii niefrontowej 4. pułku strzelców, w szeregach którego od 21 czerwca do 17 lipca 1917 r. walczył przeciwko wojskom niemieckim i austro-węgierskim na Froncie Południo-Zachodnim,</p> <ul style="list-style-type: none"> - od 23 do 31 stycznia 1918 r. uczestniczył w walkach przeciwko wojskom bolszewickim na Białorusi, - 14 maja 1918 r. przeniesiony do Legii Rycerskiej I Korpusu Polskiego w Rosji, - od 30 maja do 16 lipca 1918 r. oficer do zleceń Komisji Likwidacyjnej I Korpusu Polskiego w Rosji, - w październiku 1918 r. członek i wiceprezes zarządu Związku Wojskowych Polaków (b. wojskowych) w Białymstoku.
<p>PRZEBIEG SŁUŻBY LINIOWEJ W WOJSKU POLSKIM</p>	<ul style="list-style-type: none"> - od 12 listopada 1918 r. oficer do zleceń przy sztabie Dowództwa Białostockiego Okręgu Wojskowego w Łapach, - od 17 lutego do 30 kwietnia 1919 r. oficer kwaterunkowy Komendy Placu w Białymstoku i adiutant komendanta garnizonu wojskowego miasta Białystok (gen. Wincentego Odyńca, ppłk. Stefana Paślowskiego), - do 3 grudnia 1919 r. komendant Stacji Rozdzielczej dla jeńców i internowanych w Białymstoku (w czasie pełnienia tej funkcji dopuścił się kilku nadużyć przy rozdziale i zwalnianiu jeńców, co doprowadziło do wszczęcia dochodzenia przeciwko niemu przez Dowództwo Okręgu Generalnego Warszawa), - 21 sierpnia 1919 r. zatwierdzony w stopniu porucznika Wojska Polskiego na podstawie Dekretu Naczelnego Wodza L. 1136, - od 12 stycznia 1920 r. przydzielony do kompanii sztabowej batalionu zapasowego 42. pułku piechoty w Białymstoku, - 9 listopada 1920 r. zwolniony z czynnej służby bez zaliczenia do rezerwy armii na podstawie Dekretu L. 2893 Naczelnego Wodza, - 2 maja 1933 r. Oficerski Trybunał Orzekający wydał orzeczenie, na mocy którego stwierdzono, że nie może być on ujęty w wykazie oficerów rezerwy Wojska Polskiego, ze względu na brak cech wymaganych w myśl art. 3 Pragmatyki od oficera Wojska Polskiego w rezerwie.
<p>UDZIAŁ W DZIAŁANIACH NIEPODLEGŁOŚCIOWYCH NA TERENIE BIAŁEGOSTOKU W LATACH 1915-1919</p>	<p>Podkapitan Leonard Tylicki, po rozbrojeniu I Korpusu Polskiego w Rosji w połowie 1918 r., powrócił do Białegostoku, gdzie zamieszkiwała jego najbliższa rodzina, żona Józefa i syn Tadeusz. Z miejsca zaangażował się w działalność funkcjonującego w mieście Związku Wojskowego Polaków (b. wojskowych), zostając jego szeregowym członkiem, a z czasem wiceprezesem zarządu. W listopadzie 1918 r. wziął aktywny udział w próbie przejęcia władzy w polskie ręce i rozbijaniu żołnierzy niemieckich z białostockiego garnizonu wojskowego. Na wieść o marszu na Białystok większych oddziałów polskich oraz wybuchu rewolucji w Niemczech wypowiadają oni 11 listopada posłuszeństwo swoim oficerom. Niezwłocznie organizują Radę Żołnierską (tzw. Soldanterat), która gotowa jest dobrowolnie złożyć broń i przekazać miejscowe składy</p>

wojskowe stronie polskiej, byle tylko uniknąć niepotrzebnego rozlewu krwi. Z jej ramienia niemieckim komendantem miasta zostaje niejaki Lewandowski, Polak z Wielkopolski, wcielony z poboru do służby wojskowej w pruskiej armii. W wyniku pertraktacji, podjętych przez kierownictwo Centralnego Komitetu Narodowego na Obwód Ziemi Białostockiej z niemieckim Soldatenratem, zdecydowano się wysłać do Warszawy specjalną misję, dla większego zorientowania się o sytuacji panującej w kraju i uzyskania szczegółowych informacji w sprawie powrotu żołnierzy niemieckich z Ukrainy i Białorusi do Prus Wschodnich trasą kolejową Białystok – Grajewo. Razem z komendantem Lewandowskim, Marianem Dederką (obywatel miasta), księdzem Stanisławem Nawrockim i p. Mroczko udał się późnym popołudniem do stolicy również i kpt. Tylicki, reprezentujący białostockie środowisko byłych wojskowych I Korpusu Polskiego (tzw. dowborczyków). Cała trójka przeprowadziła bezpośrednie rozmowy z niemiecką Centralną Radą Żołnierską w Warszawie i przedstawicielami rządu polskiego, otrzymując m. in. od płk. Henryka Minkiewicza (komendanta warszawskiego garnizonu wojskowego) zapewnienie o wsparciu działań niepodległościowych w Białymstoku dwiema kompaniami Polskiej Siły Zbrojnej z Ostrowi Mazowieckiej. Przystane posiłki (ok. 150 żołnierzy) wojskowe okazały się jednak zbyt słabe, by mogły powstrzymać niemiecką kontrakcję, zakończoną do wieczora 14 listopada ponowną okupacją miasta i przejęciem całkowitej kontroli nad linią kolejową Brześć – Bielsk Podlaski – Białystok – Grajewo, do czasu zakończenia ewakuacji własnych ze wschodu do Prus Wschodnich w drugiej połowie lutego 1919 r. Kpt. Tylicki po powrocie do miasta, w obawie przed niemieckimi represjami, przedostał się do pobliskich łap, gdzie organizowały się pierwsze oddziały liniowe Wojska Polskiego. W stopniu porucznika został tam oficerem do zleceń przy sztabie Dowództwa Białostockiego Okręgu Wojskowego, organizowanego przez legionowego brygadiera Mariana Januszajtisa. Do rodzinnego miasta przybył 17 lutego 1919 r. z oficerami Grupy Operacyjnej płk. Stanisława Dziewulskiego, której oddziały weszły do miasta dwa dni później.

ŹRÓDŁO DANYCH BIOGRAFICZNYCH

- Centralne Archiwum Wojskowe Wojskowego Biura Historycznego, Kolekcja Akt Personalnych i Odznaczeniowych, Leonard Tylicki, sygn. AP 90, AP 2781, KKiMN 146-43794.
- *Alfabetyczny spis oficerów rezerwy*, Warszawa 1922, s. 304.
- *Dziennik Personalny MSWojsk.*, 1920, nr 32, s. 779; nr 46, s. 1299.
- Z. Karpus, *Jeńcy i internowaniu w Białymstoku i Brześciu Litewskim w latach 1919-1921*, „Zeszyt Naukowy Muzeum Wojska”, 1992, nr 6, s. 71-80.
- A. Miodowski, *Próby wyzwolenia Białegostoku na przełomie 1918/1919*, [w:] *Białystok w 80-leciu. W rocznicę odzyskania niepodległości 19 II 1919 – 19 II 1999*, Białystok s. 13.
- H. Mościcki, *Białystok. Zarys historyczny z 22 ilustracjami*, Białystok 1933, s. 223–224.
- E Pankiewicz, *Białystok w zaraniu niepodległości*, „Białostoczczyzna”, 1994, nr 3, s. 17.

	- B. Samarski, 1919. <i>Białystok rok pierwszy w prasie i innych materiałach źródłowych</i>, t. I, Białystok 2021, s. 13.- B. Waligóra, <i>Na przełomie. Zdarzenia na ziemiach Białorusi i Litwy oraz w krajach bałtyckich (1918-19)</i>, „Bellona” 1934, z. 1, s. 1–55.- <i>Więści z Białegostoku</i>, „Kurjer Warszawski”, 1918, nr 314 (wydanie wieczorne), s. 4.
AUTOR BIOGRAMU	Marek Gajewski
kustosz Muzeum Wojska w Białymstoku